

POUČENÍ PŘED ANESTÉZIÍ

Vážený kliente,

děkujeme za projevenou důvěru, že jste si vybral ke svému ošetření Nemocnici v Hořovicích. Přípravujete se k operačnímu či vyšetřovacímu výkonu, který ke svému provedení vyžaduje znecitlivění, tedy anestézii. Následující řádky by Vám měly poskytnout základní představu o tom, jaké jsou možnosti znecitlivění a jaké mohou být komplikace či nežádoucí účinky zvoleného postupu. Žádáme Vás, abyste si toto sdělení pozorně přečetli a pokud byste něčemu nerozuměli nebo pokud chcete poskytnout více informací, zeptejte se anesteziologa, který s Vámi bude před výkonem procházet výsledky předoperačního vyšetření.

Základní informace:

Anesteziologie se postupem doby vyvinula v samostatný lékařský obor, který se na vědeckém podkladě zabývá problematikou odstranění či alespoň zmírnění bolesti. Dnešní možnosti - široký výběr metod, dostupná moderní technika i množství účinných léků umožňují provádět bolestivé výkony bez zbytečné bolesti a stresu. Je však i na Vás, abyste svým zodpovědným přístupem přispěli ke snížení možných rizik a zvýšili tak míru své bezpečnosti. Základním předpokladem je Vaše důvěra v lékaře a zvolené zdravotnické zařízení. Můžete se spolehnout na to, že všechny informace, které sdělíte lékaři jsou přísně důvěrné a nebudou sděleny nepovolané osobě. Na druhou stranu očekáváme poskytnutí úplných a pravdivých údajů nezbytných k tomu, aby se lékař mohl správně rozhodnout.

Při volbě způsobu anestézie se musí zvážit mnoho okolností. V neposlední řadě je to i Váš názor, který se snažíme respektovat. Tím, že se podílíte na rozhodnutí, přebíráte i část odpovědnosti za průběh anestézie a proto je důležité, abyste měli ke svému názoru dostatek korektních informací. Naší snahou je postupovat ve shodě s Vaším přáním, ale z praxe víme, že ne vždy se daří pacienta přesvědčit, že námi navrhovaný postup je pro něj nejvýhodnější. Pak platí zásada, že rozhoduje ten, kdo nese odpovědnost (což platí i opačně: odpovědnost nese ten, kdo rozhodne). Lékař nesmí být nucen postupovat v rozporu se svým odborným názorem a přesvědčením. V případě nedohody (což je naštěstí velmi vzácné) máte právo navrhovaný způsob anestézie odmítnout. O této krajní situaci je nutné sepsat protokol, tzv. negativní reverz.

Postup při volbě anestézie:

Hodnotí se mnoho okolností - např. naléhavost výkonu, náročnost výkonu, lokalizace operačního pole, výskyt a závažnost komplikujících onemocnění, jejich aktivita, věk a biologický stav pacienta, celková zátěž vzhledem ke zdravotnímu stavu pacienta, stav výživy a mnoho dalších. Lze ale říci, že u plánovaných operací v zásadě platí:

- Pacient musí být v nejlepší kondici, jaké je schopen. To znamená, že všechna chronická komplikující onemocnění musí být v nejvyšší možné míře kompenzována a stabilizována.
- Akutní onemocnění (chřipka, nachlazení, akutní katar průdušek apod.) je důvodem k odložení operačního výkonu nejméně o 3 týdny od konce onemocnění.
- Pacient musí mít kompletní předoperační vyšetření a předoperační přípravu v požadovaném rozsahu. Je-li požadováno, musí mít odebrány nejméně 2 konzervy vlastní krve k operaci (tzv. autotransfúze).
- Pacient souhlasí s navrženým operačním výkonem a zvolenou anestézií.

Způsoby anestézie, výhody a nevýhody jednotlivých metod.

Anestézie může být provedena buď jako **celková** (nesprávně „narkóza“), kdy je útlumem vědomí vyraženo vnímání bolesti mozkem, nebo jako některá z metod **místní** (lokální) anestézie, kdy je přerušeno vedení bolestivých signálů, takže se do centra bolesti v mozku vůbec nedostanou. Při této metodě je vědomí pacienta zachováno.

Místní anestézie může být **infiltrační** (používá se pro menší výkony především v ambulancích), nebo **svodná**, kdy je přerušeno vedení bolestivých impulsů na úrovni nervu. Rozsah takového znecitlivění je pak podstatně větší. Svodná anestézie může být na úrovni periferního nervu, nebo na úrovni míšního nervu. Právě posledně jmenovaný způsob je často používán i pro rozsáhlé operační výkony, např. náhrady kyčelních

kloubů, nebo stále častěji i pro operační porod císařským řezem. Použití této metody je omezeno na dolní polovinu těla (asi od pupku dolů), především na dolní končetiny.

Každá metoda má své užití, své výhody a nevýhody, své komplikace a nežádoucí účinky, takže se nedá říci, zda některá je lepší. Vždy záleží na konkrétní situaci a mnoha okolnostech.

Celková anestézie: začíná úvodem, tedy aplikací zvoleného anestetika přímo do žíly. Po ztrátě vědomí následuje podání léků na uvolnění svalového napětí (relaxancia) a zajištění dýchacích cest umělohmotnou rourkou (intubace). Pak jsou aplikovány další léky např. analgetika na potlačení bolesti a další. Všechny tyto léky musí ale být postupně odbourány (nejčastěji játry) a vyloučeny z organismu (nejčastěji ledvinami). To samozřejmě představuje zátěž pro organismus. Navíc celková anestézie do jisté míry zatěžuje oběhový a cévní systém.

Svodná anestézie na úrovni míšních nervů (nesprávně „spinální blok“) se provádí tak, že se zavede velmi tenká jehla do páteřního kanálu v místech, kde již není mícha. Proto obavy z poranění míchy jsou neopodstatněné. Poté se aplikuje nepatrné množství místního anestetika. Do několika minut se dostaví rozsáhlá anestézie dolní poloviny těla. Odbourání a vyloučení místního anestetika nepředstavuje pro organismus žádnou zátěž. Určitou nevýhodou svodné anestézie je její o něco větší psychická náročnost, zejména u mladých nebo psychicky nevyzrálých osob. Tato nevýhoda je ale bohatě vyvážena spolehlivostí a celkovou bezpečností.

Někdy je punkce spinálního prostoru technicky nemožná (nejčastěji pro degenerativní změny obratlů), pak nezbyvá, než zvolit jinou metodu anestézie.

Komplikace a nežádoucí účinky:

Mezi nejčastější nežádoucí účinky *celkové anestézie* patří pooperační bolesti svalů po relaxaci, zvracení u disponovaných osob, pocit škrábání v krku po intubaci. Vzácně může dojít při zajišťování dýchacích cest k uvolnění či vylomení viklavého zubu. Tyto nežádoucí účinky jsou nepříjemné, ale nejsou nebezpečné. Nebezpečné ale mohou být jiné komplikace, které jsou nejčastěji způsobeny atypickou reakcí na podané léky, např. anafylaktická reakce u alergiků, geneticky podmíněná odlišná enzymatická výbava (to je důvod, proč je v dotazníku otázka na komplikace při anestéziích u geneticky spřízněných osob). Výsledek takové reakce závisí na rychlosti, závažnosti a celkovém průběhu reakce. Taková komplikace může skončit i smrtelně. Tyto případy jsou naštěstí velmi vzácné, ale vyloučit je s naprostou jistotou nelze. (Stejně jako žádná dopravní společnost Vám nezaručí, že zrovna Váš autobus nebude mít nehodu). Vždy pracujeme pouze s vysokou mírou pravděpodobnosti, nikdy s absolutní jistotou. Je ale naší snahou a jistě i Vaším přáním, abychom pracovali s nejvyšší dosažitelnou mírou pravděpodobnosti.

Při *svodné anestézii* může někdy dojít k hlubšímu poklesu krevního tlaku, který je ale dobře ovlivnitelný účinnými léky. Obavy z ochrnutí jsou zbytečné, tato komplikace se prakticky nevyskytuje. V pooperační době se někdy mohou vyskytnout bolesti hlavy, které spontánně odeznějí. Atypické reakce se téměř nevyskytují.

Příprava k operaci a převoz na operační sál:

Asi 45 minut před operací dostanete injekci na zklidnění (laicky „náladovku“). Po příjezdu na sál je nutné kanylou zajistit přístup do žilního řečiště k aplikaci léků, infúzních roztoků či krevních náhrad apod. Vaši bezpečnost během operace bude zajišťovat anesteziolog s anesteziologickou sestrou, kteří budou pomocí přístrojů sledovat Vaše životní funkce jako je např. krevní tlak, srdeční frekvence, míra okysličení krve a mnoho dalších.

Po ukončení operace přichází fáze „probouzení“, kdy se postupně navrácí vědomí a začnete vnímat prostor a dění okolo sebe. Toto stadium strávíte na tzv. „pooperačním pokoji“, kde budete pod dohledem zkušené anesteziologické sestry. Po stabilizaci životních funkcí budete převezeni zpět na svůj pokoj na lůžkovém oddělení.

Závěrem:

Operace jistě není příjemným zážitkem, ale pomocí moderních metod, léků a přístrojů, které dnes máme k dispozici, Vám můžeme nabídnout maximálně bezpečný průběh operace s vyloučením zbytečné bolesti a stresu.